

1. Inleiding

Op De Antoniuschool vinden we het belangrijk dat ieder kind zich gezien, gehoord en veilig voelt. Een veilige schoolomgeving is de basis waarop kinderen zich kunnen ontwikkelen, leren en met plezier naar school gaan. Veiligheid gaat bij ons verder dan alleen de afwezigheid van problemen: het is een voelbare sfeer waarin kinderen zichzelf kunnen zijn, fouten mogen maken en leren om verantwoordelijk en respectvol met elkaar om te gaan.

Om die veiligheid niet alleen na te streven, maar ook werkelijk te waarborgen, hebben wij een duidelijke gedragslijn. Dit gedragsprotocol beschrijft hoe wij op school omgaan met gewenst en ongewenst gedrag, welke stappen wij zetten bij ruzies of pestgedrag, hoe we samenwerken met kinderen en ouders en welke wettelijke kaders we volgen. We vinden het belangrijk dat dit beleid helder, herkenbaar en uitvoerbaar is in de dagelijkse praktijk.

Vanaf 2025–2026 werken wij schoolbreed met de Kanjertraining. De Kanjertraining vormt sindsdien het pedagogische fundament van ons handelen. De Kanjerprincipes sluiten nauw aan bij hoe wij altijd al met kinderen omgaan: we gaan uit van vertrouwen, verantwoordelijkheid, eerlijkheid en respect. De Kanjertraining helpt leerlingen én volwassenen woorden en handvatten te geven om sociale situaties te begrijpen, gevoelens te verwoorden en op een passende manier te reageren. Zij maakt zichtbaar wat onzichtbaar dreigt te blijven, en vergroot het vermogen van leerlingen om positief, assertief en respectvol gedrag te tonen.

In dit gedragsprotocol zijn de uitgangspunten van de Kanjertraining verweven met onze bestaande werkwijze. Dit betekent dat alle onderdelen – van de dagelijkse omgangsvormen tot de manier waarop we pesten signaleren en aanpakken – in lijn zijn gebracht met de Kanjerafspraken en de ondersteunende taal van de Kanjerpetten. Tegelijkertijd blijven we trouw aan onze oorspronkelijke visie: samen zorgen voor een school waarin iedereen zich veilig voelt, fouten mag maken en kan groeien.

Dit document is opgesteld met inachtneming van de wettelijke zorgplicht sociale veiligheid. Dat betekent dat wij als school verantwoordelijkheid dragen voor een sociaal veilig klimaat, een sluitende aanpak van pesten, een jaarlijkse monitor sociale veiligheid, en een duidelijk aangewezen pestcoördinator en vertrouwenspersoon. Dit document geeft inzicht in hoe wij hieraan voldoen.

Dit protocol is bedoeld als kader, als richtingaanwijzer en als houvast. Voor kinderen, medewerkers en ouders. Zodat iedereen weet wat hij van ons mag verwachten en wat wij van elkaar mogen verwachten.

2. Pedagogisch klimaat op De Antoniuschool

Het welbevinden van onze leerlingen vormt de basis van hun ontwikkeling en leervermogen. Een kind dat zich veilig voelt, durft te leren, te onderzoeken, fouten te maken en nieuwe stappen te zetten. Daarom werken we op De Antoniuschool bewust aan een pedagogisch klimaat waarin vertrouwen, veiligheid, rust, plezier en wederzijds respect centraal staan. Dat klimaat ontstaat door de afspraken die we maken, de dagelijkse omgang met elkaar en de waarden die we als schoolgemeenschap belangrijk vinden.

Aan het begin van ieder schooljaar bespreken leerkrachten de stamregels met hun groep. Samen worden aanvullende afspraken opgesteld die passen bij de samenstelling en leeftijd van de kinderen. Tijdens de Gouden Weken — de eerste zes weken van het schooljaar — werken we wekelijks aan groepsvormende activiteiten waarin kinderen elkaar leren kennen, sociale gedragscodes vorm krijgen en vertrouwen groeit. We zien deze periode als fundament voor een fijne en veilige sfeer.

Sinds 2025–2026 vormt de Kanjertraining de basis van ons sociaal-emotioneel onderwijs. De vijf Kanjerafspraken en de taal van de Kanjerpetten geven kinderen houvast bij het begrijpen van eigen gedrag en dat van anderen. Zij leren dat zij elke dag opnieuw een keuze kunnen maken voor gedrag dat bijdraagt aan een veilige, open en respectvolle groep. Omdat de Kanjertraining niet alleen in de lessen zichtbaar is, maar door de hele school heen wordt gebruikt, ontstaat er een vanzelfsprekende pedagogische lijn tussen afspraken, verwachtingen en dagelijkse praktijk.

Om goed zicht te houden op hoe leerlingen zich voelen en hoe de groepsdynamiek zich ontwikkelt, gebruiken we KanVAS, het volgsysteem van de Kanjertraining. Twee keer per jaar vullen leerkrachten en leerlingen de vragenlijsten in. De uitkomsten geven inzicht in welbevinden, sociale relaties en veiligheidsbeleving. Deze informatie gebruiken we om tijdig te signaleren wanneer kinderen of groepen extra ondersteuning nodig hebben en om gerichte doelen te stellen in het pedagogisch handelen.

Naast de Kanjertraining spelen onze wekelijkse theaterlessen een belangrijke rol in het versterken van de groep en in de ontwikkeling van zelfvertrouwen. Iedere klas krijgt één keer per week les van een vakdocent theater. In deze lessen oefenen leerlingen met presenteren, samenwerken, improviseren en het zichtbaar durven zijn. Theater biedt kinderen de ruimte om emoties te uiten en om nieuwe kanten van zichzelf te ontdekken. Ze leren ruimte innemen én ruimte geven, luisteren naar elkaar en samen iets neerzetten. Dit draagt direct bij aan een positief groepsproces en versterkt belangrijke sociale vaardigheden.

Ook in de dagelijkse lessen besteden we aandacht aan samenwerken en sociale omgang. Via verschillende werkvormen leren leerlingen zelfstandig te werken, in tweetallen op te trekken of groepsopdrachten uit te voeren. In de pauzes spelen leerlingen in samengestelde groepen — bijvoorbeeld de bovenbouw samen en de middenbouw samen — waardoor zij leren omgaan met leeftijdsverschillen,

verantwoordelijkheden en groepsgedrag.

Het gedrag van volwassenen heeft een grote invloed op het pedagogisch klimaat. Leerkrachten én ouders zijn belangrijke rolmodellen. Zij laten in hun taal en gedrag zien hoe je met elkaar omgaat, hoe je conflicten oplost en hoe je verantwoordelijkheid neemt voor eigen keuzes. We richten ons op wat goed gaat, omdat kinderen groeien wanneer hun inzet zichtbaar wordt gewaardeerd.

Binnen de Antoniuschool zijn er naast de groepsleerkrachten verschillende professionals betrokken bij het bewaken van het pedagogisch klimaat, het begeleiden van leerlingen en het uitvoeren van dit protocol. Hieronder een overzicht van de relevante contactpersonen:

Binnen de school

- **Directeur** – *Esther van Dokkum*
Verantwoordelijk voor het algemene beleid, besluitvorming bij maatregelen en contact met het College van Bestuur.
- **Intern Begeleider (IB'er)** – *Ellen van Lieshout*
Ondersteunt leerkrachten bij leerlingzorg, denkt mee bij herhaalde of complexe gedragsproblematiek en sluit aan bij gesprekken wanneer extra ondersteuning gewenst is.
- **Interne Vertrouwenspersoon** – *Miranda Nijssen*
Aanspreekpunt voor ouders, leerlingen en medewerkers bij zorgen over sociaal-emotionele veiligheid, pestproblematiek of klacht gerelateerde vragen.
- **Kanjercoördinator / Gedragscoördinator** – *Suzanne Huisman*
Bewaakt de uitvoering van de Kanjertraining, ondersteunt het team in pedagogisch handelen, adviseert bij groepsdynamiek en gedrag, en helpt bij de inzet van passende interventies.

Buiten de school

- **Externe Vertrouwenspersoon** – *Bernadette Hes*
Onafhankelijk aanspreekpunt voor ouders, leerlingen en medewerkers bij klachten of zorgen die niet binnen de school besproken of opgelost kunnen worden. <https://www.in-b-tweenadvies.com/>
- **Externe professionals**, zoals de schoolcoach, de jeugdverpleegkundige van de GGD en trainers van erkende externe organisaties, kunnen worden betrokken wanneer dit nodig is. Dit gebeurt altijd in overleg met de leerkracht, intern begeleider en ouders.

Veiligheid

Een kind leert het beste wanneer het zich veilig en geaccepteerd voelt. Onze leerkrachten zorgen voor een duidelijke structuur, bewaken grenzen en bieden ruimte voor gesprekken over emoties en ervaringen. De wereld waarin kinderen opgroeien is veelzijdig en soms complex. Daarom bespreken we de actualiteit op een veilige manier

in de klas en bieden we ruimte om vragen te stellen, te twijfelen en standpunten te onderzoeken. Zo leren kinderen om met open blik en een stevige houding in de maatschappij te staan.

Samenwerking tussen school, ouders en leerlingen

Opvoeden doen we samen. Ouders moeten weten welke pedagogische doelen, normen en waarden wij hanteren, zodat verwachtingen op elkaar afgestemd kunnen worden. Een open, eerlijke vorm van communicatie is hierbij essentieel. Wanneer zorgen of vragen ontstaan, bespreken we die bij voorkeur in een vroeg stadium. Zo blijven situaties helder en ontstaat er ruimte om gezamenlijk naar oplossingen te zoeken.

Leerkrachten communiceren open, leggen belangrijke afspraken vast in het leerlingvolgsysteem en spreken kinderen op een respectvolle manier aan op hun gedrag. Ouders delen relevante informatie, ondersteunen de schoolafspraken zichtbaar en tonen respect in gesprek met medewerkers en andere ouders. Van leerlingen verwachten wij dat zij hun verantwoordelijkheid nemen, zich houden aan afspraken, bijdragen aan een fijne sfeer en hulp vragen wanneer nodig.

Professionele communicatie en samenwerking binnen het team

Op de Antoniuschool dragen wij als team gezamenlijk verantwoordelijkheid voor een veilige, respectvolle en professionele schoolcultuur. Dit geldt niet alleen in ons handelen naar leerlingen en ouders, maar ook in de manier waarop wij onderling over leerlingen, ouders en situaties spreken.

Wij spreken op een professionele en zorgvuldige wijze over leerlingen en ouders, waarbij respect, vertrouwelijkheid en pedagogisch bewustzijn centraal staan. Het delen van zorgen, frustraties of spanningen kan soms nodig zijn om goed te kunnen functioneren. Het is daarbij belangrijk dat dit gebeurt op een discrete en passende manier, binnen een professionele context en met collega's die direct betrokken zijn bij de situatie.

Het uiten van emoties ("stoom afblazen") mag, zolang dit:

- niet plaatsvindt in het bijzijn van leerlingen of ouders;
- niet leidt tot negatieve beeldvorming of etikettering;
- gericht blijft op begrip, ondersteuning en professioneel handelen.

Tegelijkertijd blijft het van groot belang dat collega's tijdig en volledig geïnformeerd zijn over relevante afspraken, zorgen en ontwikkelingen rondom leerlingen. Open en zorgvuldige communicatie voorkomt misverstanden en draagt bij aan eenduidig pedagogisch handelen.

In het bijzonder is de samenwerking met de duo-collega van groot belang. Duo-partners dragen samen verantwoordelijkheid voor de groep en stemmen hun handelen, communicatie en afspraken zorgvuldig met elkaar af. Informatie over gedrag, gemaakte afspraken en oudercontacten wordt altijd gedeeld, zodat continuïteit en veiligheid voor

leerlingen gewaarborgd blijven.

Door op deze manier samen te werken, zorgen wij voor een professioneel teamklimaat waarin ruimte is voor reflectie, steun en zorgvuldigheid; altijd in het belang van onze leerlingen.

Schoolafspraken

Voor rust en duidelijkheid is het belangrijk dat leerlingen precies weten wat er van hen verwacht wordt. De schoolafspraken dienen daarom als dagelijkse basis voor het gedrag in en om de school. De Kanjertraining vormt de onderliggende structuur: we spreken in de taal van helpende en niet-helpende keuzes, en we stimuleren kinderen om steeds opnieuw te kiezen voor gedrag dat past bij vertrouwen en respect.

Binnen de school worden kringgesprekken gevoerd waarin onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in de groep en het oplossen van ruzies centraal staan. We maken gebruik van sociogrammen om inzicht te krijgen in sociale relaties en we sturen gericht op groepsdynamiek wanneer dat nodig is. In de bovenbouw worden spelvormen en circuits ingezet die samenwerking en reflectie versterken. De leerlingenraad biedt kinderen een stem in de school, en schooltaken helpen hen om verantwoordelijkheidsgevoel te ontwikkelen.

Aan het begin van ieder schooljaar ondertekenen leerlingen het pestprotocol (of een poster n.a.v. de afspraken in dit protocol), waarmee zij bevestigen dat we samen verantwoordelijk zijn voor een veilige school. Wanneer een leerling een afspraak overtreedt, wordt een "oepsformulier" of "reflectiebrief" ingezet. Daarin denkt het kind na over wat er is gebeurd, welke keuze is gemaakt en welke keuze voortaan wenselijk is. Ouders zijn hierbij betrokken. Meerdere "oepsformulieren" of "reflectie brieven" leiden tot een gesprek met ouders, leerkracht en intern begeleider of directie. Indien nodig worden vervolgstappen gezet volgens het protocol Schorsing en Verwijdering.

3. Leerlingvolgsysteem Sociaal- Emotionele Ontwikkeling

Om goed zicht te houden op de sociaal-emotionele ontwikkeling van onze leerlingen en op de veiligheid binnen de groep, maken we gebruik van twee belangrijke instrumenten: IEP! Hart & Handen en KanVAS, het volgsysteem dat hoort bij de Kanjertraining. Deze systemen helpen ons om te begrijpen hoe leerlingen zich voelen, welke sociale vaardigheden zij beheersen en waar ondersteuning gewenst is. De inzichten vormen een belangrijk uitgangspunt voor ons pedagogisch handelen en voor de begeleiding van individuele leerlingen en groepen.

KanVAS

Omdat wij schoolbreed met de Kanjertraining werken, gebruiken wij KanVAS om de veiligheidsbeleving, het welbevinden en de sociale verhoudingen in de klas te monitoren. Twee keer per jaar vullen leerlingen en leerkrachten een vragenlijst in. De uitkomsten geven een duidelijk beeld van de groepsdynamiek en helpen ons tijdig signalen op te vangen. Wanneer nodig zetten we extra Kanjerlessen, groeps gesprekken of andere vormen van ondersteuning in om een veilige sfeer te versterken.

IEP! Hart & Handen

IEP! Hart & Handen vormt een waardevolle aanvulling op KanVAS, waarmee de leerling inzicht krijgt in zijn eigen profiel. Hierdoor ontstaat een volledig beeld dat zowel gebaseerd is op de visie van het kind op zichzelf als op de professionele blik van leerkrachten. We gebruiken deze informatie om gerichte keuzes te maken voor zowel individuele begeleiding als de aanpak in de groep.

Monitor Sociale Veiligheid

Naast onze eigen instrumenten nemen wij jaarlijks de wettelijk verplichte Monitor Sociale Veiligheid af. De resultaten bespreken we binnen het team en delen we met de medezeggenschapsraad. Ze vormen een belangrijk onderdeel van ons veiligheidsbeleid en geven inzicht in hoe leerlingen hun veiligheid op school ervaren. De uitkomsten helpen ons het pedagogisch klimaat voortdurend te verbeteren.

Signalen en handelen

Signalen van leerlingen, ouders en collega's nemen wij altijd serieus. Soms is een kort gesprek voldoende, soms vraagt een situatie om aanvullende begeleiding of overleg. Door monitoring, observaties en dagelijks contact met leerlingen te combineren blijven de lijnen kort en kunnen we snel reageren op wat leerlingen nodig hebben.

Informatie uit andere onderwijsactiviteiten, zoals bijvoorbeeld onze wekelijkse theaterlessen of gymlessen, kan aanvullende indrukken geven van hoe leerlingen zich sociaal bewegen. Deze indrukken vormen geen formele monitoring, maar kunnen ons wel helpen om kinderen beter te begrijpen en hen passend te begeleiden.

4. Wat is ongewenst of grensoverschrijdend gedrag?

In een Kanjertraining-school spreken we kinderen aan op **gedrag**, niet op wie zij zijn. We helpen hen begrijpen welke keuzes helpend zijn voor henzelf en de groep. Toch komt het voor dat leerlingen gedrag laten zien dat de sfeer of veiligheid schaadt. We noemen dit ongewenst of grensoverschrijdend gedrag. Het gaat dan om gedragingen die niet passen bij de Kanjerafspraken "*we vertrouwen elkaar, we helpen elkaar, we hebben respect voor elkaar*".

Onder ongewenst of grensoverschrijdend gedrag verstaan we onder andere gedrag dat buitenproportioneel kwetsend of respectloos is naar volwassenen en/of medeleerlingen, gedrag waarbij aanwijzingen bewust worden genegeerd of waarbij een leerling doelbewust spanning in de groep brengt. Ook het negeren van normen en waarden die op school gelden, hoort hierbij. Dit gedrag vormt een belemmering voor een veilige Kanjersfeer.

Voorbeelden van ongewenst gedrag kunnen zijn:

- kwetsend of respectloos gedrag naar volwassenen en/of medeleerlingen
- aanwijzingen bewust negeren
- negeren van normen en waarden
- verbaal geweld
- vloeken of schelden
- bedreigen, zowel verbaal als fysiek
- pesten van kinderen
- handtastelijkheden, zowel jegens leerlingen als leerkrachten
- seksuele uitingen of handelingen richting kinderen of leerkrachten
- discriminatie op huidskleur, ras, religie, geslacht of afkomst

Wanneer we dergelijk gedrag zien, helpen we kinderen hun gedrag *te herkennen, te begrijpen* en *andere keuzes te oefenen*. Daarbij gebruiken we de taal van de Kanjerpetten: welk gedrag liet je zien, welke pet past daarbij, en welke pet wil je eigenlijk op hebben?

Wat is het verschil tussen plagen en pesten?

Plagen hoort bij het leven, zolang het vriendelijk en gelijkwaardig blijft. Bij plagen is er ruimte voor grapjes, beurtelings uitdagen en samen lachen. De witte pet (open en eerlijk) blijft zichtbaar.

Pesten is iets anders. Bij pesten zien we structurele, gerichte, negatieve handelingen waarbij één kind steeds in de zwarte of rode pet gedrukt wordt. Het machtsverschil is groot en het slachtoffer kan zich moeilijk verdedigen. Dit vraagt duidelijke begrenzing én begeleiding.

Signalen van pesten kunnen zijn:

- zogenaamde 'leuke' opmerkingen die één kant op gaan
- een leerling steeds opnieuw ergens de schuld van geven

- briefjes doorgeven
- beledigen
- opmerkingen over kleding
- isoleren of negeren
- iemand opwachten buiten school
- slaan of schoppen
- achterna rijden op weg naar huis
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken of vernielen
- schelden of schreeuwen
- digitaal pesten, zoals kwetsende of intimiderende berichten sturen via apps, sociale media of e-mail; het delen of verspreiden van ongewenste foto's, filmpjes of opmerkingen; online buitensluiten of belachelijk maken

Minder directe signalen:

- vaak alleen staan in de pauze
- niet naar buiten willen
- vaak 'niet lekker' zijn rond schooltijd
- niet worden uitgenodigd door klasgenoten
- negatief reageren op ideeën van één kind

In Kanjertermen: deze kinderen zitten vaak langdurig met de *gele of rode pet* op (onzeker, clown, brutaal), omdat zij onvoldoende veiligheid ervaren.

Mogelijke oorzaken van pesten:

- een problematische thuissituatie
- anonimiteit in de groep
- langdurig in een rol geplaatst worden die niet past
- voortdurende competitie
- machtsstrijd binnen de groep

Kanjertraining leert kinderen uit deze rollen te stappen en opnieuw te kiezen voor gedrag dat past bij veiligheid en vertrouwen.

Regels die voor de hele school gelden bij het hanteren van het pestprotocol:

- Een leerling die hulp vraagt 'klikt' niet — hij of zij kiest voor veiligheid.
- Leerlingen melden pestgedrag omdat iedereen verantwoordelijk is voor een goede sfeer.
- Ouders en school werken samen, ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid.
- De school neemt haar verantwoordelijkheid door op tijd in te grijpen en ouders te betrekken.

Pesten raakt altijd de hele groep — het gepeste kind, de pester, de middengroep en de volwassenen. Binnen de Kanjertraining spreken we kinderen aan op hun **bijdrage aan de veiligheid van de groep**. Iedereen heeft daarin een rol.

We bespreken pesten regelmatig met de klas en maken duidelijke afspraken over veiligheid en respect. We leren kinderen verschillen te herkennen tussen helpend en niet-helpende keuzes. Wanneer pesten wordt gesignaleerd, nemen we duidelijk stelling: *"dit doen we niet op een Kanjertraining-school"* en we zoeken samen naar herstel.

Als het pesten blijft terugkomen, zetten wij een directe, gerichte aanpak in. Wanneer nodig worden de vertrouwenspersoon of externe deskundigen betrokken om de veiligheid te waarborgen.

5. Hoe gaan we om als er sprake is van ruzie en/of pestgedrag?

Ruzies horen bij het leven. Binnen de Kanjertraining leren we kinderen hoe zij hun gevoelens kunnen benoemen, hoe zij grenzen kunnen aangeven en hoe zij samen kunnen zoeken naar herstel. Wanneer leerlingen ruzie hebben of er sprake is van pestgedrag, volgen we de onderstaande stappen.

Stap 1: De leerlingen proberen er eerst zelf (op Kanjerwijze) uit te komen. Ze gebruiken hierbij de Kanjerafspraken: rustig blijven, eerlijk zeggen wat je wilt, respectvol luisteren.

Stap 2: Lukt dit niet, dan vragen leerlingen hulp aan de leerkracht. We benadrukken dat dit géén klikken is, maar verantwoordelijkheid nemen voor een veilige groep.

Stap 3: De leerkracht praat met de betrokken leerlingen, maakt afspraken en beslist welke vervolgstappen nodig zijn.

Bij herhaling worden ouders geïnformeerd en kunnen interventies worden ingezet zoals:

- een gesprek gericht op herstel,
- een schrijfpdracht of reflectie,
- binnenblijven tijdens de pauze,
- extra Kanjerlessen gericht op groepsontwikkeling.

Indien passend vult een leerling een **oepsformulier of reflectiebrief (Kanjerstijl)** in.

Stap 4: De leerkracht biedt steun aan zowel het gepeste kind als de pester. Gedrag moet veranderd worden, maar het kind blijft welkom. Wanneer gedrag aanhoudt, kunnen externe deskundigen worden ingeschakeld.

Bij ernstige of aanhoudende situaties worden stappen gezet volgens het protocol Schorsing en Verwijdering, zie ook kop 6: Maatregelen bij ongewenst of grensoverschrijdend gedrag.

De vijfsporenaanpak

Bij het oplossen van ruzies en pestgedrag werkt De Antoniuschool volgens de vijfsporenaanpak, een aanpak die aansluit bij de visie van de Kanjertraining. Waar de vier stappen hierboven beschrijven *hoe we in een concrete situatie handelen*, richt de vijfsporenaanpak zich op *alle betrokken partijen en de bredere dynamiek in en rondom de groep*.

Pesten en sociale problemen spelen zich namelijk nooit alleen af tussen twee kinderen; het heeft invloed op en komt voort uit het gedrag van alle betrokkenen: het gepeste kind, de pester, de stille middengroep, de leerkracht en de ouders. De vijfsporenaanpak zorgt ervoor dat ieder onderdeel aandacht krijgt en dat herstel van veiligheid niet alleen in het moment plaatsvindt, maar ook duurzaam wordt ondersteund.

Door deze aanpak te volgen, werken we aan een stabiele, veilige groeps cultuur waarin kinderen leren verantwoordelijkheid te nemen voor hun gedrag, steun te bieden aan elkaar en gezonde keuzes te maken — precies zoals de Kanjertraining beoogt.

1. Hulp aan het gepeste kind:

- luisteren, begrip tonen
- samen onderzoeken wat er gebeurt
- oefenen met sterk en rustig gedrag (witte pet)
- inzicht geven in waarom anderen kunnen pesten
- eigen oplossingen laten benoemen
- sterke kanten benadrukken
- complimenteren bij positief gedrag
- gesprekken met ouders voeren
- voorkomen dat het kind in een uitzonderingspositie komt

2. Hulp aan de pester:

- onderzoeken waarom dit gedrag ontstaat
- inzicht geven in de gevolgen
- werken aan empathie: "Hoe denk je dat dit voelt voor hem/haar?"
- excuses maken
- oefenen met ander gedrag (witte pet, in plaats van rode of zwarte pet)
- eventueel externe hulp inschakelen
- zoeken naar gezonde succeservaringen

3. Hulp aan de zwijgende middengroep:

- verantwoordelijkheid stimuleren
- gedrag van de groep bespreekbaar maken
- leerlingen leren dat zij het verschil kunnen maken

4. Hulp aan de leerkracht:

- informatie en ondersteuning bieden bij signaleren en begeleiden

5. Hulp aan de ouders:

- ouders betrekken bij de aanpak
- advies geven over thuis ondersteunen
- uitleg geven over Kanjerprincipes

Adviezen voor ouders van onze school

Onderstaande adviezen zijn bedoeld om ouders te ondersteunen bij het begeleiden van hun kind, ongeacht of het kind gepest wordt, pestgedrag vertoont of getuige is van pesten. Samenwerking tussen school en thuis is essentieel om het gedrag positief te beïnvloeden en kinderen te helpen zich veilig en gezien te voelen.

Ouders van gepeste kinderen:

- blijf in gesprek met uw kind
- bespreek pesten op school altijd met de groepsleerkracht
- versterk het zelfvertrouwen van uw kind
- benadruk dat het pesten kan stoppen en dat uw kind niet alleen staat
- stimuleer hobby's en sport voor positieve ervaringen

Ouders van de pester:

- neem signalen serieus
- onderzoek mogelijke oorzaken
- maak uw kind gevoelig voor gevolgen van gedrag
- complimenteer positief gedrag
- ondersteun de aanpak van school

Alle andere ouders:

- neem signalen serieus
- stimuleer positief en respectvol gedrag
- geef zelf het juiste voorbeeld
- leer uw kind — om op juiste wijze — op te komen voor zichzelf én anderen

6. Maatregelen bij ongewenst of grensoverschrijdend gedrag

Op De Antoniuschool proberen we eerst problemen op een positieve en constructieve manier binnen de groep op te lossen. We richten ons op het versterken van de groepsdynamiek en het begeleiden van leerlingen naar positieve keuzes. Pas wanneer andere interventies niet effectief zijn, stappen we over naar de formele procedure zoals hieronder beschreven.

Fase 1

Op De Antoniuschool spreken we leerlingen aan op hun gedrag vanuit de uitgangspunten van de Kanjertraining: gedrag is een keuze, en leerlingen kunnen altijd opnieuw kiezen voor gedrag dat bijdraagt aan een veilige en prettige sfeer. Wanneer een leerling ongewenst of grensoverschrijdend gedrag laat zien, zetten we in de groepen 1 tot en met 4 het **oepsformulier** in en in de groepen 5 tot en met 8 de **reflectiebrief**. Dit zijn bewuste en serieuze stappen die leerlingen helpen stil te staan bij hun handelen en na te denken over helpende keuzes voor de toekomst. Omdat reflecteren een vaardigheid is die zich ontwikkelt, worden beide formulieren altijd samen met een medewerker ingevuld, zodat iedere leerling begeleiding krijgt die aansluit bij leeftijd, ontwikkeling en situatie.

Zowel het oepsformulier als de reflectiebrief gelden als een **officiële waarschuwing** en worden niet als routine-instrument ingezet. De formulieren worden uitsluitend gebruikt wanneer gedrag daadwerkelijk aandacht vraagt. Met het inzetten hiervan maken wij voor zowel de leerling als de ouders duidelijk dat een grens is bereikt en dat het noodzakelijk is om gezamenlijk te werken aan verbetering en herstel van gedrag.

Wanneer een oepsformulier of reflectiebrief wordt ingezet, vult de medewerker samen met de leerling het formulier in. De leerling neemt de brief vervolgens mee naar huis om deze met ouders te bespreken. Wij verwachten dat ouders dit gesprek serieus voeren, doorvragen naar wat er precies is gebeurd en samen met het kind kijken naar helpende keuzes voor de toekomst.

Voor leerlingen is het helpend wanneer ouders niet meteen vanuit één perspectief reageren, maar samen met school willen begrijpen wat er is gebeurd. Daarom vindt er altijd vooraf contact plaats tussen medewerker en ouders voordat het kind thuiskomt met de brief. Zo is de context duidelijk en kunnen ouders hun kind goed begeleiden.

De door ouders ondertekende brief wordt de volgende schooldag ingeleverd en opnieuw kort besproken. De brief wordt daarna digitaal bewaard in het leerlingdossier.

Het kan voorkomen dat ouders het niet eens zijn met de waarschuwing die aan hun kind wordt gegeven en besluiten het formulier niet te ondertekenen. Het is belangrijk om te benadrukken dat het niet ondertekenen van het formulier **niet betekent dat de officiële waarschuwing niet meer van kracht is**. De waarschuwing wordt door de school gegeven na zorgvuldige overweging en overleg met verschillende betrokkenen, waaronder leerkrachten en/of de intern begeleider/ gedragscoördinator/ directeur. Deze stap wordt genomen om de veiligheid en het welzijn van alle leerlingen te waarborgen, en wordt altijd in het belang van de betrokken leerling én de schoolgemeenschap zorgvuldig afgewogen.

De ondertekening van het formulier door de ouders is een belangrijk moment van samenwerking en transparantie. Het is niet alleen bedoeld als bevestiging van de waarschuwing, maar ook om samen met ouders te zorgen voor de noodzakelijke communicatie rondom het incident. Dit maakt de verantwoordelijkheid voor het gedragsbeleid zichtbaar en zorgt ervoor dat leerlingen ervaren dat school en thuis samen optrekken in het proces van gedragsontwikkeling.

Wij hechten veel waarde aan het gesprek tussen ouders en kinderen over het formulier. Het doel hiervan is dat kinderen bewust worden van hun keuzes en gedragingen, en dat zij samen met hun ouders reflecteren op de situatie. Het helpt ook om het incident daadwerkelijk af te ronden. Zodra het formulier wordt ingeleverd op school, wordt het opnieuw kort besproken met het kind. Dit gesprek zorgt ervoor dat het incident wordt afgesloten en dat de leerling de volgende dag met een frisse start verder kan gaan.

Aansluitend aan het invullen van het oepsformulier of de reflectiebrief kan — wanneer de situatie gespannen is of wanneer een leerling zichtbaar moeite heeft om te herstellen — een **korte time-out** worden ingezet. Dit helpt om rust te creëren, gevoelens te laten zakken en ruimte te maken voor een nieuwe start.

Een korte time-out vindt bij voorkeur plaats:

- in een groep **twee leerjaren hoger of lager**,
- of, wanneer dat niet mogelijk is, bij een andere medewerker, of kort op de gang, afhankelijk van wat op dat moment het meest veilig en passend is.

Een time-out binnen fase 1 is geen straf, maar een hulpmiddel om escalatie te voorkomen en de leerling opnieuw te laten kiezen voor Kanjer-gedrag. Zodra de leerling weer rustig is, kan hij of zij terugkeren naar de eigen groep.

In uitzonderlijk ernstige situaties — zoals fysiek geweld of gevaarlijke situaties — kan ervoor worden gekozen om direct verderop in het stappenplan in te stappen.

Afspraken rond het oepsformulier en de reflectiebrief

- Als een leerling zich niet aan een klassenregel of afspraak houdt, vult hij een oepsformulier of reflectiebrief in **onder begeleiding** van de leerkracht/medewerker. Het gaat om gedragingen zoals opzettelijk fysiek of mentaal pijn doen, niet luisteren naar aanwijzingen of herhaald verstoren van de les.
- Het is een **zwaar middel**. De leerkracht/medewerker beoordeelt samen met de gedragscoördinator/ intern begeleider/ directeur per situatie of het passend is.
- Het oepsformulier of de reflectiebrief wordt ondertekend door de leerkracht/medewerker en meegegeven aan de leerling voor bespreking én ondertekening door ouders.
- Ouders worden zo snel mogelijk, bij voorkeur voordat de leerling thuis komt, ingelicht over de waarschuwing en het meegegeven formulier.
- De leerkracht/medewerker maakt een **scan** voordat het formulier mee naar huis gaat.
- Ondertekende formulieren worden digitaal opgeslagen in het leerlingdossier.
- Bij **drie oepsformulieren of reflectiebrieven** (afhankelijk van de ernst) worden ouders en leerling uitgenodigd voor een uitgebreid gesprek met de leerkracht. De intern begeleider, en/of gedragscoördinator, en/of directeur kunnen hierbij aansluiten.

- Als gewenst gedrag niet beklijft, wordt samen met ouders en leerling een **kindplan** (OPP) opgesteld.
- Het kindplan wordt geëvalueerd door de leerkracht met ouders en leerling; bij ernstige of langdurige problemen sluit de IB'er en/of directeur aan.
- Bij ernstig grensoverschrijdend gedrag kan direct naar een volgende fase worden gegaan, of kan worden gewerkt richting schorsing of verwijdering, conform protocol.

Fase 2

Wanneer een leerling drie oepsformulieren of reflectiebrieven heeft ontvangen — afhankelijk van de ernst van de incidenten — betekent dit dat het ongewenste of grensoverschrijdende gedrag blijvend aandacht vraagt. In overleg met de intern begeleider, gedragscoördinator en de directie wordt bij een nieuw incident (het vierde incident) een **time-out** opgelegd. De leerling wordt tevens gevraagd om opnieuw te reflecteren op zijn/ haar gedrag middels een oepsformulier of reflectiebrief.

De time-out is een duidelijke maatregel die bedoeld is om de situatie tot rust te brengen, veiligheid te herstellen en ruimte te creëren voor reflectie. Hierbij gelden de volgende afspraken:

- De time-out vindt in principe plaats op school. De leerling werkt in een andere groep, bij voorkeur twee groepen hoger of lager dan de eigen groep.
- Tijdens deze time-out maakt de leerling opgegeven schoolwerk, speelt buiten met de andere groep en volgt — waar mogelijk — gymles met deze groep.
- Wanneer de veiligheid van andere leerlingen of van de betreffende leerling zelf in het geding is, kan in overleg met directie en IB worden gekozen voor een time-out thuis.
- Ouders worden in alle gevallen direct telefonisch geïnformeerd. Indien nodig worden zij gevraagd hun kind direct op school op te halen.
- De leerling krijgt (wanneer passend) werk mee naar huis dat de volgende dag op een afgesproken moment — ondertekend door ouder(s)/verzorger(s) — wordt ingeleverd.

Na de time-out vindt zo snel mogelijk, bij voorkeur de volgende schooldag, een **herstelgesprek** met de ouders en daarna ook met de leerling plaats. Hierbij zijn ouders/verzorgers, de leerkracht/ medewerker, gedragscoördinator, intern begeleider en/of directielid aanwezig. In dit gesprek:

- worden de aanleiding en gevolgen van het gedrag besproken,
- wordt ruimte geboden voor reflectie van de leerling,
- worden afspraken gemaakt ter voorkoming van herhaling,
- en worden welgemeende excuses uitgesproken richting de betrokkenen.

Het College van Bestuur wordt door de directeur op de hoogte gebracht van de opgelegde time-out.

Wanneer de leerling gedurende de time-outperiode geen grensoverschrijdend gedrag vertoont, en het herstelgesprek positief verloopt, keert hij/zij terug naar de eigen groep.

Fase 3

Wanneer ongewenst of grensoverschrijdend gedrag ondanks eerdere stappen voortduurt, of wanneer een incident zo ernstig is dat onmiddellijk ingrijpen noodzakelijk is, kan de directie besluiten om over te gaan tot schorsing of het voornemen tot verwijdering. Deze stap wordt altijd zorgvuldig afgewogen, in overleg met de intern begeleider en het College van Bestuur, en is bedoeld om de veiligheid van alle betrokken leerlingen en medewerkers te waarborgen. De veiligheid en het welzijn van alle leerlingen staat altijd voorop bij het nemen van dergelijke besluiten. Ook bij deze acties krijgt een leerling een oepsformulier of een reflectiebrief.

Schorsing

Een schorsing houdt in dat de leerling voor een vooraf bepaalde periode – maximaal vijf schooldagen – geen toegang heeft tot de school. Dit besluit wordt genomen door de directie in overleg met het College van Bestuur en wordt schriftelijk aan ouders meegedeeld, inclusief de redenen en duur van de schorsing. Tevens worden de leerplichtambtenaar en de onderwijsinspectie op de hoogte gesteld van de schorsing. Gedurende de schorsingsperiode krijgt de leerling, waar passend, schoolwerk mee naar huis, zodat het leerproces kan voortgaan.

Tijdens de schorsingsperiode bespreken het team, de directie en het College van Bestuur welke vervolgstappen nodig zijn om een veilige situatie te herstellen. Dit kan variëren van een aangepast plan van aanpak tot het opstarten van de procedure tot verwijdering.

Er vindt in dezelfde week een gesprek plaats met ouders/verzorgers, de leerkracht en de directie en evt. gedragscoördinator/ intern begeleider. In dit gesprek worden de redenen voor de schorsing, de zorgen die er spelen en de noodzakelijke maatregelen voor de korte en langere termijn helder toegelicht. Het gesprek is altijd gericht op herstel, duidelijkheid en het creëren van een veilige situatie voor alle leerlingen.

Beperkingen in schorsing

Wij willen transparant zijn in ons beleid: als er na twee schorsingen geen verbetering in het gedrag van de leerling optreedt, of als de situatie zich niet stabiliseert, zien wij ons genoodzaakt over te gaan op de verwijderingsprocedure. Dit gebeurt uiteraard niet zonder dat alle andere mogelijke interventies, zoals extra begeleiding, gesprekken en andere ondersteuningsmaatregelen, zijn ingezet. We hebben als schoolteam gekozen voor deze benadering omdat we vinden dat als schorsing niet effectief blijkt te zijn na twee keer, het noodzakelijk is om te kijken naar een structurele oplossing, zoals de procedure voor verwijdering.

Verwijdering

Wanneer het gedrag van een leerling ondanks eerdere interventies en schorsingen niet verbetert, of wanneer het gedrag zo ernstig is dat de veiligheid van anderen in gevaar komt, kan de directie besluiten om over te gaan tot de verwijderingsprocedure. Het is belangrijk te vermelden dat verwijdering alleen wordt ingezet als uiterste maatregel, wanneer andere stappen geen verandering hebben gebracht.

In dit geval wordt het College van Bestuur ingeschakeld, en volgt er een zorgvuldige afweging, waarbij altijd rekening wordt gehouden met het welzijn en de toekomst van

de leerling. Indien verwijdering als noodzakelijk wordt geacht, zal de school zorgdragen voor het vinden van een alternatieve onderwijsplek voor de leerling, bijvoorbeeld in overleg met een samenwerkingsverband of andere schoolinstellingen, zoals speciaal onderwijs.

Verval van oepsformulieren en reflectiebrieven

Om leerlingen de kans te geven een nieuwe start te maken en positief gedrag te bevorderen, gelden de volgende afspraken rondom het vervallen van oepsformulieren en reflectiebrieven:

- **Leerlingen die fase 1 of 2 hebben bereikt:**
Na **vier maanden** van consequent gewenst gedrag worden alle oepsformulieren of reflectiebrieven (waarschuwingen) volledig kwijtgescholden. Bij een volgend incident wordt het proces opnieuw gestart vanuit **fase 1**.
- **Leerlingen die fase 3 hebben bereikt:**
Na **vier maanden** van consequent gewenst gedrag worden alle oepsformulieren of reflectiebrieven (waarschuwingen) op twee na kwijtgescholden. Bij een volgend incident wordt het proces gestart vanuit **fase 1 en geldt dit incident als derde waarschuwing binnen deze fase**.

Deze regeling is bedoeld om leerlingen perspectief te bieden en hen te motiveren tot gedragsverandering, terwijl de structuur en consequenties van het gedragsprotocol behouden blijven. Positief gedrag wordt zichtbaar beloond, zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheid van de leerling.

In het kort

Fase 1	Drie Waarschuwingen	Bij elk incident ontvangt de leerling een waarschuwing inclusief oepsformulier/ reflectiebrieven en worden ouders ingelicht. Na drie waarschuwingen volgt een gesprek met ouders, leerling, de leerkracht en betrokkenen op school.
Fase 2	Vierde Waarschuwing + Time-out	Bij het vierde incident wordt een vierde waarschuwing gegeven, inclusief een oepsformulier/ reflectiebrieven en (langere) time-out. Er volgt een gesprek met ouders en betrokkenen op school.
Fase 3	Schorsing (maximaal 2 keer)	Na maximaal twee schorsingen wordt de verwijderingsprocedure gestart indien het gedrag niet verandert. Schorsing kan maximaal twee keer plaatsvinden. Ook hier krijgt de leerling een oepsformulier/ reflectiebrieven.

Fase Verwijdering 4

Als ondanks eerdere maatregelen het gedrag niet verbetert of het gedrag blijft ernstig, kan de verwijderingsprocedure worden gestart. Dit besluit wordt zorgvuldig genomen, met inachtneming van de wettelijke kaders en de richtlijnen uit het protocol van WijWijzer. Het College van Bestuur evalueert samen met de directie of verwijdering gerechtvaardigd is en ouders worden geïnformeerd over de situatie en de onderliggende redenen.

Hoewel de fasen bij ongewenst gedrag doorgaans in volgorde worden doorlopen, kan de school in ernstige gevallen direct naar een latere fase overgaan, zoals schorsing, wanneer de situatie onmiddellijke actie vereist om de veiligheid te waarborgen. Elke situatie wordt zorgvuldig afgewogen door de directie, in overleg met betrokkenen, en volgens de geldende richtlijnen.

Beoordeling van ernst en verdere maatregelen

In uitzonderlijke situaties kan gedrag zo ernstig zijn dat wij het bovenstaande overslaan en direct naar een volgende fase in het protocol overgaan, of dat schorsing of verwijdering noodzakelijk wordt geacht. Het is aan de schoolleiding om te beoordelen wanneer een situatie zo ernstig is dat deze maatregelen passend zijn. Deze afweging wordt altijd zorgvuldig, professioneel en in lijn met wettelijke voorschriften gemaakt.

We begrijpen dat dit voor ouders een gevoelig onderwerp kan zijn. Wanneer uw kind slachtoffer is van ernstig gedrag, wilt u dat de school direct en stevig optreedt. Wanneer uw kind gedragsproblemen laat zien, wilt u weten wat er precies gebeurt en hoe wij uw kind begeleiden. In beide gevallen is het belangrijk om te weten dat wij altijd handelen met oog voor **alle leerlingen**, hun veiligheid, hun ontwikkeling en hun toekomstperspectief.

Tegelijk zijn wij gebonden aan privacywetgeving. Dat betekent dat wij **uitsluitend met ouders spreken over het gedrag en de begeleiding van hun eigen kind**. We kunnen en mogen geen informatie delen over maatregelen die worden genomen ten aanzien van andere leerlingen. Dat biedt bescherming voor alle kinderen, ook voor uw eigen kind, en zorgt dat wij op een integere manier kunnen werken.

Wat we wél altijd kunnen garanderen, is dat:

- we elke melding van ernstig gedrag serieus nemen,
- we direct onderzoeken wat er precies is gebeurd,
- we passende stappen zetten volgens het protocol,
- we handelen vanuit onze professionele verantwoordelijkheid,
- we ons inzetten om de situatie te verbeteren voor alle betrokken leerlingen,
- en dat we nooit over één nacht ijs gaan.

In onze beslissingen wegen wij veiligheid, pedagogische waarden, proportioneel handelen en toekomstgerichte ondersteuning zorgvuldig tegen elkaar af. We streven

ernaar dat leerlingen leren van hun gedrag, vertrouwen herstellen en veilig verder kunnen in hun groep. Soms betekent dat het treffen van stevige maatregelen. Soms betekent het dat we intensief begeleiden en monitoren. Altijd doen wij dit met alle kennis, expertise en betrokkenheid die we als team in huis hebben.

Evaluatie

Het protocol wordt jaarlijks geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. Team en medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk deze werkwijze, die altijd gericht is op zorgvuldigheid, veiligheid en het handelen in het belang van álle leerlingen.

Oepsformulier

Formulier bij het overtreden van een afspraak

Naam:

Datum:

Oeps... wat gebeurde er?

(De leerkracht helpt bij het invullen)

 Ik deed:

- duwen / slaan / schoppen
- niet luisteren
- boos praten / brutaal
- storen
- iets anders, namelijk: _____

Hoe voelde ik mij?

(Kleur of omcirkel wat past)

 blij   boos   verdrietig   zenuwachtig   druk   bang

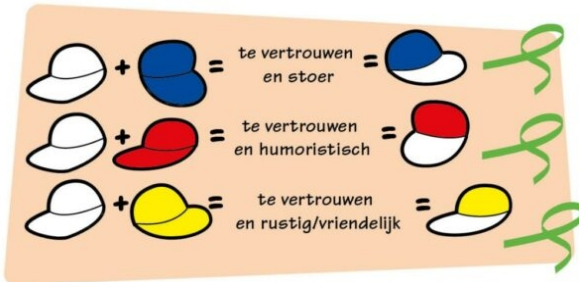
Welke Kanjerpet had ik op?

(Kleur de pet hieronder in de juiste kleur)

Welke pet zet ik de volgende keer op?

(Zet een pijl bij de juiste pet)

Tegen wie zeg ik sorry?

Beste ouder(s)/verzorger(s),

Uw kind heeft dit oepsformulier meegekregen om met u te bespreken. We vragen u:

- samen met uw kind rustig door de brief te gaan;
- door te vragen naar wat er precies gebeurde en hoe uw kind zich voelde;
- uw kind te helpen benoemen welke keuze voortaan helpend is;
- de brief te ondertekenen en de volgende schooldag weer mee te geven.

We spreken met ouders alleen over hun eigen kind. Als er andere kinderen betrokken waren, waarborgen wij hun privacy en veiligheid door hierover geen inhoudelijke details te delen.

Reactie van ouder(s)/verzorger(s):

.....
.....
.....

Handtekening ouder(s)/verzorger(s):

.....

Handtekening leerling:

.....

Handtekening medewerker:

.....

Reflectiebrief

Formulier bij het overtreden van een afspraak

Naam:
Datum:
Wat is er gebeurd?
Welk gedrag liet ik zien? (Bijvoorbeeld: negeren, duwen, uitschelden, niet luisteren, verstoren, buitensluiten...)
Hoe voelde ik mij op dat moment? ☐ Boos ☐ Verdrietig ☐ Teleurgesteld ☐ Onzeker ☐ Onrustig ☐ Anders, namelijk: .....
Welke Kanjerafspraken heb ik niet gevolgd? ☐ We vertrouwen elkaar ☐ We helpen elkaar ☐ We hebben respect voor elkaar ☐ We werken rustig en luisteren naar de leerkracht ☐ We doen ons best en laten de ander in zijn waarde (meerdere antwoorden mogelijk)
Welke keuze had ik kunnen maken? (Wat was een helpende, Kanjer-keuze geweest?)

Wat ga ik de volgende keer anders doen?

Aan wie bied ik mijn excuses aan?

Beste ouder(s)/verzorger(s),

Uw kind heeft deze reflectiebrief meegekregen om met u te bespreken. We vragen u:

- samen met uw kind rustig door de brief te gaan;
- door te vragen naar wat er precies gebeurde en hoe uw kind zich voelde;
- uw kind te helpen benoemen welke keuze voortaan helpend is;
- de brief te ondertekenen en de volgende schooldag weer mee te geven.

We spreken met ouders alleen over hun eigen kind. Als er andere kinderen betrokken waren, waarborgen wij hun privacy en veiligheid door hierover geen inhoudelijke details te delen.

Reactie van ouder(s)/verzorger(s):

.....
.....
.....

Handtekening ouder(s)/verzorger(s):

.....

Handtekening leerling:

.....

Handtekening medewerker:

.....